

פרשת ויגש – שישי

(כח) וַיֹּאמֶר יְהוָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל־יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גִּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גִשְׁן:

כח וַיֹּאמֶר יְהוָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל־יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גִּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גִשְׁן; וְאַתּוּ, לְאַרְעָא דְגִשְׁן.

ט"ז א להורות לפניו. כתרגומו לפניו. כן מקום ולהורות היאך יתישב בה: לפניו. קודם שיגיע לשם. ומדרש אגדה להורות לפניו לתקן לו בית תלמוד שממש תצא הוראה:

(כט) וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מֶרְכָּבָתוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֹת־יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל־צוּאָרָיו וַיִּבֶךְ עַל־צוּאָרָיו עוֹד:

כט וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מֶרְכָּבָתוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֹת־יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צוּרִיה, וַיִּבֶךְ עַל צוּרִיה, עוֹד.

ט"ז א ויאסר יוסף מרכבתו. הוא עצמו אסר את הסוסים למרכבה להזדרז לכבוד אביו: וירא אליו. יוסף נראה אל אביו: ויבך על צואריו עוד. לשון הרבות בכיה וכן פי לא על איש ישים עוד לשון רבוי הוא אינו שם עליו עלות נוספות על חטאיו אף כאן הרבה והוסיף בבכי יותר על הרגיל אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו ואמרו רבותנו שהיה קורא את שמע:

(ל) וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף אֲמוֹתָהּ הַפֶּעַם אַחֲרִי רְאוּתִי אֶת־פָּנֶיךָ כִּי עוֹדֶךָ חַי:

ל וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף, אֵלֹו אָנָּה מֵאִית זְמָנָא הָדָא מִנַּחֵם אָנָּה, בְּתַר דְּחַיִּיתָנוּן לְאַפָּךְ, אָרִי עַד כַּעַן קָיָם אִתִּי.

ט"ז א אמותה הפעם. פשוטו כתרגומו ומדרשו סבור הייתי למות שתי מיתות בעולם הזה ולעולם הבא שנסתלקה ממני שכינה והייתי אומר שיתבעני הקדוש ברוך הוא מיתתך עכשיו שעודך חי לא אמות אלא פעם אחת:

(לא) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָחִיו וְאֶל־בֵּית אָבִיו אַעֲלֶה וְאֶגִּידָה לְפָרְעָה וְאִמְרָה אֵלָיו אֲחִי וּבֵית־אָבִי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן בָּאוּ אֵלָי:

לא וַיֹּאמֶר יוֹסֵף לְאַחֵיהִי וּלְבֵית אָבוּהִי, אֶסְק וְאֶחָיו לְפָרְעָה; וַיֹּאמֶר לֵיה, אֲחִי וּבֵית אָבִא דְבְּאַרְעָא דְכְנַעַן אֲתוּ לְוֹתִי.

ט"ז א ואמרה אליו אחי וגו'. ועוד צאן וגו':

(לב) וְהָאֲנָשִׁים רָעִי צֹאן כִּי־אֲנָשִׁי מִקְנֶה הָיוּ וַצֹּאנָם וּבָקָרָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם הֵבִיאוּ:

לב וַגְּבִרְיָא רַעַן עָנָא, אָרִי גְבִרִי מְרִי גִיתִי הָווּ; וְעִנְהוֹן וְתוֹרִיהוֹן וְכָל דִּילְהוֹן, אִיתִיאוּ.

(לג) וְהָיָה כִּי־יִקְרָא לָכֶם פֶּרְעָה וַאֲמַר מִדֶּ־מַּעֲשֵׂיכֶם:

לג וַיְהִי, אָרִי יִקְרִי לְכוּן פֶּרְעָה; וַיִּימַר, מָא עוֹבְדִיכוֹן.

(לד) וַאֲמַרְתֶּם אֲנָשִׁי מִקְנֶה הָיוּ עֲבָדֶיךָ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־עַתָּה גַם־אֲנַחְנוּ גַם־אֲבֹתֵינוּ בַּעֲבוּר תַּשְׁבּוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן כִּי־תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל־רָעָה צֹאן:

לד וְתִימְרוּן, גְּבִרִי מְרִי גִיתִי הָווּ עֲבָדֶיךָ מִנְּעוּרֵנָא וְעַד כַּעַן אָף אֲנַחְנָא, אָף אֲבֹהֵתְנָא: בְּדִיל, דְּתַתְּבוּן בְּאַרְעָא דְגִשְׁן, אָרִי מֶרְחָקִין מִצְרָאִי, כָּל רַעֲי עָנָא.

ט"ז א בעבור תשבו בארץ גשן. והיא צריכה לכם שהיא ארץ מרעה וכשתאמרו לו שאין אתם בקיאים במלאכה אחרת ירחיקכם מעלי ויושיבכם שם: כי תועבת מצרים כל רעה צאן. לפי שהם להם אלהות:

לד וְתִימְרוּן, גְּבִרִי מְרִי גִיתִי הָווּ עֲבָדֶיךָ מִנְּעוּרֵנָא וְעַד כַּעַן אָף אֲנַחְנָא, אָף אֲבֹהֵתְנָא: בְּדִיל, דְּתַתְּבוּן בְּאַרְעָא דְגִשְׁן, אָרִי מֶרְחָקִין מִצְרָאִי, כָּל רַעֲי עָנָא.

(ס) וַיָּבֹא יוֹסֵף וַיֵּגֶד לְפָרְעָה וַיֹּאמֶר אָבִי וְאֲחִי וַצֹּאנָם וּבָקָרָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם בָּאוּ מִמֶּ־אֶרֶץ כְּנָעַן וְהֵנָּה בְּאֶרֶץ גִּשְׁן:

א וַאֲתָא יוֹסֵף, וְחָיו לְפָרְעָה, וַאֲמַר אָבִא וְאֲחִי וְעִנְהוֹן וְתוֹרִיהוֹן וְכָל דִּילְהוֹן, אֲתוּ מִמֶּ־אַרְעָא דְכְנַעַן; וְהָא אֲנוּן, בְּאַרְעָא דְגִשְׁן.

(ב) וּמִקְצָה אָחִיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיֵּצְגוּם לִפְנֵי פֶרְעָה:

ב וּמִקְצַת אַחֵיהִי, חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁי; דְּבַר חֲמִשָּׁא גְבִרִין; וְאַקִּימְנוּן, קָדָם פֶּרְעָה.

ט"ז א ומקצה אחיו. מן הפחותים שבהם לגבורה שאין נראים גבורים שאם יראה אותם גבורים יעשה אותם אנשי מלחמתו. ואלה הם ראובן שמעון לוי יששכר ובנימין. אותן שלא כפל משה שמותם כשברכן. אבל שמות הגבורים כפל. וזאת ליהודה שמע ה' קול יהודה. ולגד אמר ברוך מרחיב גד. ולנפתלי אמר נפתלי. ולדן אמר דן. וכן לזבולון. וכן לאשר. והו לשון בראשית רבה שהיא אגדת ארץ ישראל אבל בגמרא בבבלי שלנו מצינו שאותן שפפל משה שמותן הם החלשים ואותן הביא לפני פרעו ויהודה שהוכפל שמו לא הוכפל משום חלשות אלא טעם יש בדבר כדאיתא בבבא קמא. ובבבליא דספרי שנינו בה בזאת הברכה כמו בגמרא שלנו:

(ג) וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־אָחִיו מִדֶּ־מַּעֲשֵׂיכֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל־פֶּרְעָה רָעָה צֹאן עֲבָדֶיךָ גַם־אֲנַחְנוּ גַם־אֲבֹתֵינוּ:

ג וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה לְאַחֵיהִי, מָא עוֹבְדִיכוֹן; וַאֲמַרוּ לְפָרְעָה, רַעַן עָנָא עֲבָדֶיךָ אָף אֲנַחְנָא, אָף אֲבֹהֵתְנָא.

(ד) וַיֹּאמְרוּ אֶל־פֶּרְעָה לְגוֹר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן כִּי־אֵין מְרֻעָה לְצֹאֲן אֲשֶׁר לְעֲבָדֶיךָ כִּי־כִבֵּד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעַתָּה יִשְׁבוּ־נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן:

ד וַאֲמַרוּ לְפָרְעָה, לְאִתּוּתְכָא בְּאַרְעָא אֲתִינָא, אָרִי לִית רַעֲיָא לְעָנָא דְלַעֲבָדֶיךָ, אָרִי תִקִּיף כִּפְנָא בְּאַרְעָא דְכְנַעַן; וְכַעַן יִתְּבוּן כְּעַן עֲבָדֶיךָ, בְּאַרְעָא דְגִשְׁן.

(ה) וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ וְאֲחִיךָ בָּאוּ אֵלֶיךָ:

ה וַאֲמַר פֶּרְעָה, לְיוֹסֵף לְמִימַר: אָבוּךָ וְאַחֶיךָ, אֲתוּ לְוֹתֶיךָ.

(ו) אֶרֶץ מִצְרַיִם לִפְנֶיךָ הוּא בְּמִיטֵב הָאֶרֶץ הוֹשֵׁב אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אֲחִיךָ יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן וְאִם־יָדַעְתָּ וַיֵּשׁ בָּם אֲנָשִׁי־חֵיל וְשִׁמְתָם שָׂרֵי מִקְנֶה עַל־אֲשֶׁר־לִי:

ו אַרְעָא דְּמִצְרַיִם, קְדָמָךְ הִיא בְּדִשְׁפִיר בְּאַרְעָא, אוֹתִיב יֵת אָבוּךָ וַיֵּת אַחֶיךָ: יִתְּבוּן, בְּאַרְעָא דְגִשְׁן וְאִם יָדַעְתָּ וַאֲתִי בְּהוֹן גְּבִרִין דְּחִילָא, וְתַמְנִינוּן רַבִּנִי גִיתִי עַל דִּילִי.

ט"ז א אנשי חיל. בקיאים באומנותן לרעות צאן: על אשר לי. על צאן שלי:

(ז) וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אָבִיו וַיַּעֲמְדֵהוּ לִפְנֵי פֶרְעָה וַיִּבְרַךְ יַעֲקֹב אֶת־פֶּרְעָה:

ז וַאֲתִי יוֹסֵף יֵת יַעֲקֹב אָבוּהִי, וְאַקִּימִיה קָדָם פֶּרְעָה; וּבְרִיךְ יַעֲקֹב, יֵת פֶּרְעָה.

ט"ז א ויברך יעקב. הוא שאלת שלום המלכים לפרקים שלודי"ר בלע"ז:

(ח) וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־יַעֲקֹב בְּכֹה יָמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ:

ח וַאֲמַר פֶּרְעָה, לְיַעֲקֹב: כַּמָּה, יוֹמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ.

(ט) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־פֶּרְעָה יָמִי שְׁנֵי מְגוּרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה שָׁנָה מֵעַט וָרַעִים הָיוּ יָמִי שְׁנֵי חַיִּי וְלֹא הִשְׁיגוּ אֶת־יָמִי שְׁנֵי חַיִּי אֲבֹתִי בַיָּמִי מְגוּרֵיהֶם:

ט וַאֲמַר יַעֲקֹב, לְפָרְעָה, יוֹמֵי שְׁנֵי תוֹתְבוּתִי, מָאָה וּתְלָתִין שָׁנִין; זַעֲרִין וּבִישָׁין, הָווּ יוֹמֵי שְׁנֵי חַיִּי, וְלֹא אֲדִבִּיקוּ יֵת יוֹמֵי שְׁנֵי חַיִּי אֲבֹהֵתִי, בְּיוֹמֵי תוֹתְבוּתֵהוּן.

(י) וַיִּבְרַךְ יַעֲקֹב אֶת־פֶּרְעָה וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פֶרְעָה:

י וּבְרִיךְ יַעֲקֹב, יֵת פֶּרְעָה; וַיִּנְפַק, מִן קָדָם פֶּרְעָה.

ט"ז א ויברך יעקב. כדרך כל הנפטרים מלפני שרים מברכים אותם ונוטלים רשות ומה ברכה ברכו שיעלה גילוס לרגליו לפי שאין ארץ מצרים שותה מי גשמים אלא גילוס עולה ומשקה ומברכתו של יעקב ואילך היה פרעה בא אל גילוס והוא עולה לקראתו ומשקה את הארץ (תנחומא):